

Národní archiv

Osobní údaje v archivech: **soukromí a otevřenost v informačním věku**

Pozvánka a program

Rozvoj informační společnosti a nově nabytá svoboda přinesly v uplynulých desetiletích celé spektrum otázek spojených s úpravou protichůdných občanských práv – práva vědět, svobody bádání, práva na informace z činnosti institucí státu, ale také osobnostních práv, ochrany soukromí, práva občana na informační sebeurčení. Archivy, které primárně uchovávají dokumenty vzniklé z činnosti institucí státu, musí složitě posuzovat střety mezi oprávněnou ochranou soukromých a veřejných zájmů. Tento střet se navíc promítá do celého životního cyklu dokumentu a zvyšuje nároky na uchování informací u původců, jejich převzetí, zpracování a zpřístupňování veřejnosti. Navíc badatelská očekávání jsou více než rozdílná, od vědeckého výzkumu, přes občanskou kontrolu veřejné moci, po komercializaci strojově vytěžitelných dat v rámci opakovaného využití informací veřejného sektoru.

Stále silněji začíná v návaznosti na evropskou legislativu rezonovat ve správě dokumentů i archivaci ve veřejném zájmu zásada minimalizace osobních údajů a omezení jejich uložení. Přitom archivy v praxi otevírání přístupu k archiváliím patrně nebudou mít kapacity provádět komplikované zjišťování, zda osobní údaje v archiváliích patří již zesnulým osobám, příp. zda žijící osoby souhlasí se zpřístupněním citlivých údajů konkrétnímu badateli. Řada dosud využívaných historických pramenů je ohrožena zánikem nebo nepřístupností po celou délku života osoby, případně i déle. Pro archivaci ve veřejném zájmu se zde otevírá dosud velmi nedostatečně tematizované téma tzv. post-mortální ochrany.

Je na tyto aktuální výzvy připravena badatelská obec? Nehrozí rizika paušální likvidace některých kategorií dokumentů, databází či registrů se zásadními dopady pro historický, sociálně-vědní nebo biomedicínský výzkum využívající kvantitativních metod, například pro zkoumání sociální dynamiky, zdravotního stavu populace a monitoring jeho proměn, vlivu prostředí na zdraví atd.?

Archivy i veřejná moc a správa dokumentů postupně využívají nástroje anonymizace, respektive pseudonymizace dat, zejména osobních a citlivých dat. Můžou se stát schůdným řešením ochrany osobnostních práv a soukromí a mají archivy dostatek personálních a finančních kapacit pro jejich aplikaci v praxi? Existují v dnešní době realizovatelné cesty, že by se pro identifikaci osobních údajů v archiváliích využily možnosti strojového učení a umělé inteligence a touto cestou se usnadnilo jejich zpřístupňování? Nebo je napříště reálnějším řešením příslib uzavření přístupu k osobním a citlivým údajům po stanovenou dobu např. 110 let? Je vhodné zohledňovat v politikách přístupu k archiváliím s osobními a citlivými údaji (včetně některých komplikovaných kategorií dokumentů, jako jsou třeba databáze) identitu badatele (veřejnost, vědecký výzkum, žurnalisté, úřední badatelé atd.) a účel žádostí o přístup k archiváliím? Mají archivní systémy otevírat dveře pro v tomto smyslu privilegovaný přístup k archiváliím jako jednomu z potenciálních nástrojů ochrany osobnostních práv a soukromí?

Cílem konference je otevřít tyto a další otázky a pohlédnout na nejnovější vývoj v této oblasti a v neposlední řadě vedle roviny archivní praxe uvažovat také nad možnostmi legislativních změn v oblasti ochrany osobních údajů, osobnostních práv a soukromí v archivech. Výsledky úvah by měly mít významné dopady i pro aktuální přípravu nového archivního zákona v České republice.

Datum konání: 9. listopadu 2021 od 9:00 – 16:00 hod. (on-line se simultánním tlumočením Čj / Aj)

Registrace: <https://pdarchives2021.cz> (do 7. listopadu, účast je bezplatná)

Program:

8.00 – 9.00 Prezence účastníků

9.00 – 9.05 Zahájení a úvodní slovo

Eva Drašarová, ředitelka Národního archivu

Daniel Doležal, ředitel Státního oblastního archivu v Praze

9.05 – 9.45 *Ochrana osobních údajů a osobnostních práv v archivech v mezinárodní a české perspektivě*

Mikuláš Čtvrtník, Státní oblastní archiv v Praze a Karolína Šimůnková, Národní archiv

9.45 – 10.45 *Soukromí v archivech pohledem lidských práv: principy, případy, problémy*

Antoon de Baets, Univerzita Groningen, Nizozemsko

10.45 - 11.00 Přestávka

11.00 – 12.30 *Osobní údaje v archivech: nové výzvy a řešení na národní a evropské úrovni*

Giulia Barrera, Ústřední archiv státu, Itálie

Clemens Rehm, Zemský archiv Bádenska-Württemberska, SRN

Iván Székely, Archiv Open Society Very a Donalda Blinkenových na Středoevropské univerzitě, Maďarsko

12.30 – 13.30 Přestávka

13.30 – 15.00 *Osobní údaje v archivech: pohled za horizont*

Tomáš Lechner, Vysoká škola ekonomická v Praze

Josef Prokeš, Úřad pro ochranu osobních údajů

Jan Vobořil, Iuridicum Remedium

15.00 – 15.15 Přestávka

15.15 – 16.00 *Metodika zpřístupňování archiválií s osobními údaji*

Markéta Munková, Státní oblastní archiv v Praze

Karolína Šimůnková, Národní archiv

Jiří Úlovec, Ministerstvo vnitra

16.00 – 16.30 Shrnutí a závěr

Moderace panelů: Mikuláš Čtvrtník, Státní oblastní archiv v Praze a Zbyšek Stodůlka, Národní archiv

Účastníci:

Prof. Dr. Antoon de Baets vystudoval historii, didaktiku dějepisu a studia třetího světa na univerzitě v Gentu. Od roku 1995 zakladatel-koordinátor Network of Concerned Historians (Sít' znepokojených historiků). Profesor historie, etiky a lidských práv na univerzitě v Groningenu (Nizozemsko) se zaměřením na výzkum cenzury, etiky historické práce a problémů na křižovatce dějin, etiky a lidských práv. Mimo jiné autor knih *Censorship of Historical Thought: A World Guide* (2002), *Responsible History* (2009) a *Crimes against History* (2019).

Giulia Barrera, Ph.D. je archivářka a historička afrických dějin, v současné době má na starosti osobní a rodinné archivy v Ústředním archivu státu (Itálie). Současně působí v sekci pro ochranu osobních údajů Ministerstva kultury. Více než deset let vedla úsek mezinárodních vztahů na italském Generálním ředitelství archivů. Koordinovala vypracování metodiky EAG k implementaci obecného nařízení o ochraně osobních údajů v archivním sektoru *EAG guidelines on the implementation of the General Data Protection Regulation in the archive sector* (2018).

PhDr. Mikuláš Čtvrtník, Ph.D. vede oddělení fondů veřejné správy ve Státním oblastním archivu v Praze, zároveň působí jako odborný asistent na Katedře archivnictví a pomocných věd historických Filozofické fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem. Postgraduální studium (Ph.D.) na Univerzitě Karlově v teorii a metodologii historie. Výzkum zaměřuje na archivní vědu, teorii a metodologii historie, historiografii, veřejnou správu a správu dokumentů.

Mgr. Tomáš Lechner, Ph.D. vystudoval Matematicko-fyzikální fakultu Univerzity Karlovy, postgraduální studium (Ph.D.) na Vysoké škole ekonomické v Praze se zaměřením na eGovernment, v současné době zde přednáší jako odborný asistent. Je autorem více než 60 studií z oblasti ochrany osobních údajů, spisové služby a elektronických služeb vytvářejících důvěru. Mimo jiné je spoluautorem knihy *Ochrana osobnosti, soukromí a osobních údajů* (2019).

Mgr. Markéta Munková vystudovala právo na Karlově Univerzitě. Od roku 2001 působila v advokacii, v roce 2005 složila advokátní zkoušky. Do roku 2012 působila jako advokát supervizor v neziskové organizaci Iuridicum Remedium. Od roku 2013 do současnosti pracuje jako právník ve Státním oblastním archivu v Praze, od letošního roku jako vedoucí oddělení Sekretariát ředitele archivu.

Mgr. Josef Prokeš vystudoval právo na Univerzitě Karlově, v rámci Úřadu pro ochranu osobních údajů prošel řadou vedoucích pozic, podílel se na přípravě legislativy v oblasti ochrany osobních údajů, v současnosti zastává funkci místopředsedy tohoto úřadu.

Dr. Clemens Rehm působí jako zástupce prezidenta Zemského archivu Bádenska-Württemberska, v letech 2009-2013 místopředseda Spolku německých archivářek a archivářů (člen představenstva 1999-2013). Výzkum zaměřuje na archivní vědu, archivní legislativu, regionální a církevní historii, mimo jiné redaktor a spoluautor *Archivrecht für die Praxis: Ein Handbuch* (2017), od roku 2017 člen představenstva Arbeitsgemeinschaft Orte der Demokratiegeschichte (pracovní skupina Místa dějin demokracie).

Mgr. Zbyšek Stodůlka pracuje v Národním archivu jako metodik digitálního archivu, ve výzkumné a aplikační praxi se zabývá problematikou správy dokumentů, transparentností veřejné správy a digitální archivací. Mimo jiné je spoluautorem monografie „*Digitální archivnictví*“ (2019), tuto oblast přednáší na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a Masarykově univerzitě.

Ivan Székely, CSc. je sociální informatik a mezinárodně uznávaný odborník v multidisciplinárních oblastech ochrany dat a svobody informací, je držitelem titulu CSc. v sociologii. Působil jako hlavní poradce maďarského parlamentního komisaře pro ochranu údajů a svobodu informací, v současné době je výzkumným pracovníkem a poradcem v Archivu Open Society Very a Donalda Blinkenových na Středoevropské univerzitě. Jeho výzkumné zájmy a publikace se zaměřují na problematiku otevřenosti a utajování, soukromí, identity, sledování a odolávání hrozbám, paměti, zapomínání a archivní vědě.

Mgr. et Mgr. Karolína Šimůnková vystudovala právo a historii na Karlově Univerzitě. Od roku 2004 působila v Národním archivu, v roce 2013 na Ministerstvu vnitra, odboru archivní správy a spisové služby, posléze do 2017 vedoucí oddělení fondů státní správy 1945-1992 v Národním archivu, od roku 2017 metodik spisové služby v oddělení kontroly výkonu spisové služby, fondů státní správy po roce 1992 a elektronických dokumentů.

PhDr. Jiří Úlovec je archivář a historik, vystudoval národopis a dějepis na Karlově Univerzitě. Do roku 1987 působil jako archivář v tehdejším Státním ústředním archivu, dále pak v nakladatelství Naše vojsko, od roku 1992 pak na Ministerstvu vnitra, odboru archivní správy a spisové služby, kde je od roku 2011 ředitelem.

Mgr. et Mgr. Jan Vobořil, Ph.D. vystudoval právo a také hospodářské a sociální dějiny na Univerzitě Karlově v Praze. V současnosti působí jako advokát v Praze se zaměřením na a oblast ochrany osobních údajů a soukromí, současně je ředitelem neziskové organizace Iuridicum Remedium, která se věnuje ochraně lidských práv a soukromí. Je členem Výboru pro lidská práva a moderní technologie a Výboru pro práva starších lidí Rady vlády pro lidská práva.